

Întâmpinare

Materialele publicate acum în revista MEMORIA ETHNOLOGICA, se referă, în special, la obiceiurile și tradițiile de iarnă și sunt studii, cercetări și culegeri mai noi, altele au fost selectate din numeroasele lucrări încredințate nouă prin anii '80-'95; ele sunt rodul activității a numeroși profesori, cercetători, țărani și prieteni care s-au aplecat cu dragoste înspre tezaurul culturii tradiționale din toate zonele folclorice ale județului: Țara Chioarului, Țara Codrului, Țara Lăpușului și Țara Maramureșului. Le mulțumim și pe această cale tuturor celor care au avut și au încredere în noi.

Revista MEMORIA ETHNOLOGICA, din cauza timpului scurt de redactare, nu se vrea a fi decât un **fragmentarium** din ceea ce mai există în memoria imediată a Maramureșului. Este o încercare de a relua o tradiție și, în același timp, de a elabora un *corpus al tradițiilor*, al *memoriei culturale*, care să confere zonei identitate culturală nu numai în spațiul românesc, ci și în lume, conștienți fiind că **"Maramureșul este memoria ancestrală, încă vie, a Europei"**, cum afirmă mari etnologi români și străini.

Centrul Creației Populare Maramureș, de peste o jumătate de secol, a editat numeroase lucrări de referință în domeniul tradițiilor populare (v. pag. 156), acestea fiind, în general, sinteze, mai mult "sărbătorești". Revista MEMORIA ETHNOLOGICA, având o peridiocitate trimestrială, editorii -

Iuliu Pop - Poartă din Breb

Consiliul Județean Maramureș și Centrul Creației Populare Maramureș -, Colegiul consultativ și redactorii, doresc să fie un instrument **de lucru**, adresându-se deopotrivă cercetătorilor în domeniu, profesorilor, studenților, precum și tuturor celor care se apleacă asupra fenomenului cultural tradițional și îl abordează din perspectivă multidisciplinară.

Este binevenită colaborarea tuturor celor care doresc să participe cu material despre tradițiile de lucru ale Maramureșului. Cum se face o casă, dar și cum se făcea, cu tot procesul și ritualul ridicării ei, cu toate secretele

Cine scoate sabia,
De sabie va pieri.

Ciucur verde de mătasă
Slobozi-ne, gazdă, -n casă
Asta-i sara de Crăciun
Că ne ninge sub fereastă
Asta-i sara de Crăciun.

Deschide, gazdă, ușa
Că zănim cu colinda
Ca să vedem ce ni-i da.
De ni-ț da, de nu ni-ț da
La anu' v-om colinda
Și mai multe v-om ura.
Noi vă zicem să trăiți
Întru mulți ani fericiți,
La anu' să ne primiți.
Rămâi, gazdă, sănătoasă,
Să plătești colinda noastră -
Noi merem la altă casă;
C-un colac de grâu mănos
Și pe față și pe dos
Că v-am colindat frumos.
Grup Rozavlea, 1998.
Transcriere DUMITRU IUGA.

Noi în sara de Crăciun
Colindăm pe Cel Preabun,
Colindăm colind duios,
Domnul nostru Iisus Christos
Care bine a venit
Și pe noi ne-a mântuit.
El, cu-al nostru mare drag,
A trecut cerescul prag
Și-a luat asupra Lui
Tot păcatu omului.
El de-aceea când sosește
Nime-n lume nu-L primește,
Tot umblă din poartă-n poartă
Maica Sfântă și Il poartă,
Tot își cată-un locușor
Pentru Sfântu Pruncușor,
Locușor și-un legănaș
Pentru Sfântu Ingeraș,
Însă nime nu se-ndură
S-o primească la căldură.
Vine sara de Crăciun -
Maica Sfântă-i tot pe drum,
Vântul bate fața-i blândă,
Plânge Măicuța plâpândă
Și cerșesc la Tatăl Sfânt
Un locușor pe pământ.
Tatăl Sfânt s-a îndurat
Și o iese-le-au aflat
Și acolo s-a născut
Cel ce n-are început,
S-a născut pe paie, jos,
Domnul nostru Iisus Christos.
Grup Săcel, 1998.
Transcriere DUMITRU IUGA.

Gré(a) iernuță ș-o pțicat,
Oile toate-au zderat,
Dumnezeu le-o auzit,
Jos la ele-o scoborât:
Ș-o făcut scară de ceară
Să culeagă flori de vară
Din cununa fetelor,
Din struțu feciorilor.
Grup Vadu Izei, 1998.
Transcriere DUMITRU IUGA.

Florile dalbe de măr
La mărul lui Dumnezeu
Nu știu ce s-o întâmplat
Florile dalbe de măr
Că merele le-o furat.
Dumnezeu strajă-o mână
Să măsoare pământu,
Tot pământu cu cotu
Și ceru cu stânjeru.
Rămâneți, gazde, cu pace

Și cu sănătate,
La anu'

Și la mulți ani!

Grup Desești, 1998. Transcriere DUMITRU IUGA.

Colo sus, pe-un deal frumos,
Unde-i ceru luminos,
Într-un leagăn stă culcat
Fiul Maicii înfășat.

Leagăn verde, legănel,
Tot din lemn de păltinel.

Raza mândră-a soarelui
Scaldă fața Domnului,
Vântul dulce tragă-nă,
Pruncul de mi-l leagă-nă.

Cântă Ingerii în cor
Să vestească tuturor:
Astăzi cerul s-a deschis,
Pe Christos ni l-a trimis.

Grup Săcel, 1998. Transcriere DUMITRU IUGA.

Tri domni, tri-Împărați
Mândră masă-ntinsă
Pre de biserică;

Ei se sfătuiau,
Ei se-înverșuiau
Care îs mai mare,
Care îs mai tare.

Vinul strigă tare
Că el i mai mare
Că din el își fac
Slujbe și itroase
La zile frumoase.

Grâul strigă tare
Că el i mai mare
Că din el își fac
Colac și prinoase
La zile frumoase.

Mirul strigă tare
Că el i mai mare
Că din el își fac
Din păgâni creștini,
Din jidovi români.

Colecția PARASCHIVA ROMAN, Chiuzbaia.

Sus în naltu cerului
Impăratul soarelui
Esté-un pom mândru-nflorit
Și-n pom șade Dumnezeu
Judecând pe servul Său:

- Știi, Adame, ce ți-am spus
Pe când în rai te-am adus?
Din toți pomii te-am lăsat,
Da' din unu-ai fost iertat.
Pentru tine, moș Adame,
Mi-au bătut piroane-n palme,
În palme și în călcăie.
Mila Domnului să fie.

Colecția PARASCHIVA ROMAN, Chiuzbaia.

Petre, Petre, bun bărbat,
Florile dalbe de măr

Șăde-n botă răzâmat,
Cu-un toiag încolțurat
Și blastă-mă oile:

- Bată-vă focu de oi,
De când umblu eu la voi
Am albit și eu ca voii
Zis-o oaia pistrioaia:

- Mai sluje-ne, Petre, -o iarnă,
Până-n dalba primăvară
Că ni-i scoate la muncei
Ș-om paște călugărei
Și ț-om face mielușei -
Drag ț-a si, Petre, de ei;
Și ni-i scoate la vâlcele
Și om paște blândusele

ei constructive și funcționale. Care este ciclul muncilor grâului, de pildă, de la bobul de sămânță la bobul de pârgă. Sau numai care este procesul de la făină la unul sau mai multe din produsele sale. Cum se face și mai ales cum se făcea claca la desfăcat, la cosit, la arat, la săpat, la construcții etc. Cum se învăle o casă cu paie de secară sau cu draniță, cu descrierea exactă a uneltelor, materialelor, metodelor folosite. Cum se face un țol/covor, cum se numesc motivele ornamentale, cum se obțin culorile din plante etc. Cum se urzește, cum se nevedește etc. Cum se face un car, o sanie, un căruț, o săniuță, o păpușă, o mască, un clop, o scoardă, un fus, o zgardă, o ladă, o poartă, o vatră, o zădie, o masă, o ștergură etc., dar și o nuntă, o petrecanie, o botejune, un joc. Cum se trag clopotele, cum se trag buștenii din pădure, dar și "întâlnirile" cu Fata Pădurii, Omul Noptii, Omul călare pe lup, Frumușelele, Marțolea etc. etc. Și și cum se pune o teară, cum se pun murăturile, cum se măsoară laptele, cerealele, pământul, distanța, timpul; cum se ară, cum se mulge, cum se cosește, cum se coase, cum se țese, cum se albește pânza, cum se fac mâncărurile: piroștile, scoverzele, plăcintele, pancovele, fasulea, cum se coace mălaiu, cum se fac colacii, cocii, stolnicele, prescurile... Revista va avea multe rețete culinare ale celor mai simple și rafinate totodată mâncăruri tradiționale, de dulce, de post etc. etc. și, în general, tot ce este legat de "lucrările și zilele" de lucru tradiționale. Bineînțeles, deoarece și ziua de lucru este punctată de o serie de momente sărbătorești, ca și săptămâna de lucru de unele zile de sărbătoare, se va cădea să nu lipsească nici acestea dintr-o revistă, chiar dacă esențial se vrea "de lucru"...

Vom continua cu obiceiurile și cu tradițiile de primăvară, vară și toamnă, inserând totodată și studii vizând alte domenii ale culturii populare.

Se afirmă din ce în ce mai des că am pierdut sau suntem pe cale de a pierde aproape totul din tradițiile și obiceiurile străvechi. MEMORIA ETHNOLOGICA se vrea o dovadă a ceea ce memoria culturală a Maramureșului mai păstrează din străvechime ("tătărâmi") și cum (inter)"vine" contemporaneitatea în performarea acesteia, cum selectează/modifică/transmite. O imagine a memoriei culturale prezente, care să releve ființa etnică, identitatea celor patru ținuturi ale județului Maramureș, contribuția la valorile culturii naționale și universale.

Imensul Patrimoniu Ethnologic (SPIRITUAL și MATERIAL) de care dispune Maramureșul dă de lucru tuturor intelectualilor, dar nu numai, pentru cercetarea lui. În perspectiva anilor, editorii au planificat cel puțin patru numere pe an. Așa că nu vă sfiiți să întreprindeți cercetări mai ambițioase decât cele care ar urmări doar scopul imediat al publicării lor într-un număr. Trimestrial, cum se dorește să fie MEMORIA ETHNOLOGICA, vor fi preferate cercetările și descrierile clare, la obiect, și nu "docte" și sofisticate "dizertații". Însă lucrările de sinteză, importante, nu vor lipsi niciodată.

Din creația populară: hori, cântări, descântări, povești, colinde/corinzi, minuni, ghicitori, proverbe, precepte, păcălituri - interesează cât mai mult material, de fapt totul.

În conlucrarea cu folcloriștii începători, vă rugăm să-i îndrumați pe cei care încă nu au colecții ordonate și recunoscute, să indice anul în care au cules, localitatea, numele și vârsta celui ce i le-a spus. Trebuie urmărită transcrierea cât mai exactă, așa cum spune omul și nu cum suntem de multe ori tentați să transcriem, contaminați fiind de limba literară. Trebuie să fim atenți că această contaminare se constată, după radio și televizor, mai nou chiar și la unii informatori.

Fotografiile vor fi publicate doar cele care nu prezintă elemente de poluare a folclorului. Ele trebuie să fie un document al timpului.

Unele texte vor fi traduse, ulterior, și în limbi de mare circulație. Se vor publica, de asemenea, lucrări din reprezentativi autori din județ și întreaga țară, precum și traduceri din folclorul altor popoare.

Revista își dorește un dialog propice cu celelalte reviste de profil din țară și străinătate.

De asemenea, orice propunere din partea Dvs. este binevenită.

17 decembrie 2001

REDACTIA

**Mii și sute-ndată
Trec podu de piatră:
Care cum trecē**

**Capu și-l rumpē,
Numele și-l prefăcē
(Bobele de grâu)**